

Obrazkovy časopis pre humor a satyru. Urednik Duro Čajda. Cena 2 gold. — 5) Včelka. Obrazkovy časopis pre školskú mládež. Urednik Andrej Sokolik. — Včelka je hodila vsak mesec po jedenkrat na svetlo in veljala 2 gold. za celo leto. — 6) Katolicke Noviny. Urednik Martin Kollar. Cena 2 gold. — 7) Korouhevna Sionu. Cirkvení časopis, věnovany veškerym žaležitostem cirkve ev. a. v. Vyhodi v Skalci dva razy mesačne. Urednik Michal Boor. Cena 3 gold. — 8) Kazatelna. Izhaja po dvakrat na mesec in velja 4 glđ. za celo leto. Urednik Fr. R. Osvald. — 9) Slovenské Pohlády. Časopis pre literaturu, vedu, umenie a politiku. Redaktor Svetozar Hurban. Ta časopis, podoben „Ljublj. Zvonu“ prinaša samo izborne in dovršene članke ter je Slovakom gotovo v posebno čast.

M.

Profesor Louis Legér, dobro znani francoski učenjak in pisatelj, priobčuje v pariškem časopisu: „La nouvelle revue“ potopisne črtice z naslovom: „Une Excursion chez les Slaves méridionaux“. V zvezku izdanem v 15. dan meseca decembra 1882. l. je natisnen članek: „De Lom Palanka à Sofia. — Le nouveau royaume de Bulgarie“. Od 797. do 825. strani. — V sešitku od 1. febr. 1883. l. pa popisuje: „Philippopoli et Rouméli orientale“. (Od 514 do 535 str.).

M.

Ruska književnost. Knjaz Kurbskij. (V 4-h častjah. Soč. B. Fedorova. St. Peterburg 1883. Cena 2 rub). To je naslov znamenitemu zgodovinskemu romanu, ki je izšel zdaj v drugi izdaji. V njem je Fedorov dobro naslikal rusko življenje za carja Ivana Groznega in izvrstno („majsterski“ pravi „Luč“) opisal značaj romanovega junaka kneza Kurbskega. Ker je doba Ivana Groznega jedna najvažnejših v starejši ruski zgodovini, zato hočemo ob kratkem izpregovoriti o razmeri med carjem Ivanom in knezom Kurbskim, opiraje se na Porfirjeva (Istorija ruskoj slovesnosti) in na Solovjeva (Istorija Rossiji).

Knez Andrej Kurbskij je bil jeden najslavnejših mož za carstvanja Ivana Groznega. Dasi se je odličil v mnogih bitvah, posebno v oni pri Kazanji, zameril se je vendar Ivanu Groznemu zaradi jedne same izgubljene bitve z Litovci tako, da je moral bežati v Litvo, kjer je prestopil na stran poljskega kralja Sigismunda. V Litvi se je tačas pravoslavje umikalo katolištvu, ker se pravoslavni propovedniki niso mogli meriti z izobraženimi katoliškimi, zlasti z jezuiti. Za tega delj je knez Kurbskij pisal pisma knezu Ostroškemu, kneginji Čartorijski, panu Trockemu in drugim imenitnim osobam, prigovarjajoč jim skrbeti za večjo prosveto in zbiral dela cerkvenih očetov iskaje jim prelagatelj. Že precej v letih se je sam začel učiti latinščine, retorike in dialektike. Prevel je teologijo in dialektiko sv. Janeza Zl., nazvano „Margarit“, in spisal je zgodovino florentinskega cerkvenega zbora.

Važnejše od tega so pa njegove poslanice (poslanija) k carju Ivanu Groznemu in njegova „istorija Joanna Groznago“. Knez ne more trpeti samovoljno vladajočega in boljarstvo prezirajočega carja, za tega delj mu pošilja ostre poslanice, katere pa car zavrača z ravno tako ostrimi odgovori. V vsej tej korespondenciji ni najmanjšega sledu diplomatični etiketi, dajeta se prav po domače. Tako n. pr. Kurbskij piše: „Zakaj si ti, car, pobil močne v Izraelu in od Boga tebi dane vojvode izročil raznim smrtnim kaznim, v cerkvah božjih prelil njih

zmagonosno sveto kri in ž njih mučeniško krvjo poškropil cerkvene prage . . . Od tebe ubiti stojé pred prestolom Gospodnjim in kličejo maščevanje na te; po nedolžnem od tebe zaprti in prognani vpijemo noč in dan z zemlje k Bogu . . . Širokoustnež, blebetač, v tujo deželo se ne spodobi tako barbarski pisati i. t. d.“ Nasprotno mu pa car dokazuje, da je izdajalec. „Ti knez, misliš, da si blagočasten, pa si pogubil svojo jednorodno dušo. Kako zaméno boš zanjo dal v dan strašne sodbe (ker si izdajalec) . . . V tvojih ustih je kačji strup, akoprav si od zunaj poln medú . . . Ti si pisal in se lagal, kakor te je naučil hudič, tvoj oče i. t. d.“ Kurbskij, kakor car vsak sebe opravičuje in jeden drugega dolžita in vidita jeden pri drugem same napake.

Te poslanice pa moremo samo tedaj prav razumeti, ako pomislimo, da jih ne pišeta knez in car samo kot privatna nasprotnika, ampak bolj kot glavna zastopnika zgodovinskega antagonizma med boljarji in moskovskimi vladarji. Car se ne ozira na Kurbskega samo kot na navadnega ubežnika, iz strahu zapustivšega domovino, nego pred vsem kot na predstavitelja vse boljarske stranke, protivne carski oblasti. Za tega delj naglašuje v svojih poslanicah pred vsem idejo samodržavne carske oblasti. Kurbskij pa grozi carju z nebeško kaznijo ne samo v svojem nego tudi v imenu mnogih: javlja se zaščitnikom boljarske ideje. Govoreč o velmožih, pobitih od Groznega, vselej pristavlja, da so oni bili potomci slavnih knezov in sebe vedno nazivlje potomcem knezov Jaroslavskih. Osnovna misel Kurbskega je, da se mora car posvetovati z boljarji, da je bilo samo tačas dobro, ko so se slušali njih sveti in da gre zdaj vse narobe, ker je car odpodil svetovalce in začel sam vladati. Osnovna misel carjeva je pa ravno nasprotna: na carja ni treba nikomur vplivati. „Doslej niso bili ruski carji nikomur odgovorni. Nam je prosto svoje sluge nagraditi in ravno tako prosto jih usmrtiti“.

Tudi v literarnem oziru so znamenite poslanice Groznega in Kurbskega. Grozni je bil precej izveden v sv. pismu, cerkvenih očetih in letopisih. V njegovih spisih se kaže njegova strastna narava in deloma tudi duševna razdraženost. On se ne drži predmeta nego skače od jednega k drugemu in se dostikrat kar nenadoma zopet k prejšnjemu povrača. A temu vkljub ima njegov zlog nenavadno moč, njegovi izrazi so dostikrat izredno originalni in zadevajo brez ovinkov trpko v svoj namen. Poslanice Kurbskega se pa odlikujejo s posebno pravilnostjo in natančnostjo v razlaganji, ali zato je pa v njih jezik pokvarjen s poljščino in latinščino.

Nič menj znamenita od poslanic pa ni „Istorija Joanna Groznago“, katero je Kurbskij napisal, kakor pravi, zato, ker so mnogi želeli vedeti, zakaj se je Ivan tako izpremenil in iz dobrega vladarja postal groznim tiranom svojih podložnih. V njej opisuje v devetih poglavjih življenje Ivanovo od otročjih let do l. 1578. Ta zgodovina je za letopisi prvi znamenitejši poskus v zgodovinski stroki. Opisuje razne dogodke, hoče Kurbskij pojasnovati tudi njih uzroke; ali ta pojasnovanja dostikrat niso verna ali pa so površna. Nima zgodovinske mirnosti in nepristranosti, kaže se tudi kakor v poslanicah strankarja. Povsod izliva svoj zolč nad Ivanom, ker si svojih ljudij ni izbral iz blagorodnih nego „iz prostago vsenarodstva“. Proslavljajoč Silvestra, Adaševa in druge odlične može, zamolčava hrabre podvige Ivanove, in govoreč o njegovi izpremambi po bolezn

in o sledeči za tem grozoviti razdraženosti, ne pripoveduje, kaj je bilo temu bližnji povod in ne omenja, kako so boljarji carja v boleznih razdražili.

Iz tega je pač vidno, kako važno ulogo ima Kurbskij v ruski zgodovini in za tega delj ni čuda, da so njegovi spisi, izdani Ustrjalovim l. 1833., doživeli že tretjo izdajo in da se je, tudi za zgodovinski roman B. Fedorova moralo napraviti drugo izdanje.

† **Pavel Ivanovič Melnikov.** Meseca februarja t. l. je umrl v Nižnem Novgorodu Pavel Ivanovič Melnikov, dobro znani pisatelj ruski, kateri je pisal pod pseudonimom Andreja Pečerskega. Pavel Ivanovič se je rodil l. 1819. Dopršivši študije na kazanjski univerzi, potoval je po iztočnih krajih Rusije, seznanil se je natančno z ljudskim življenjem in naposled postal uradnik v ministerstvu notranjih stvari. Posebno dobro je poznal razkolništvo, katerega se je proučil iz življenja razkolnikov. Slikal je izvrstno ruske razkolnike v svojih zanimljivo pisanih romanih-kronikah „v ljesah“ in „v gorah“, katera nam predstavljata jedno celoto. V teh dveh romanih nam je popisal razkolnike tako, kakor so živeli. Koncem l. 1850. je bil začel Pavel Ivanovič izdajati časnik „Ruskij dnevnik“, kateri je donášal slike iz življenja razkolnikov. Ta list, katerega je uredoval z velikim talentom, ni imel pravega političnega programa, ampak je bil izključivo posvečen interesom Rusije. Manjši njegovi beletristični spisi so izšli v „Sovremeniku“ v „Otečestvenijeh zapiskih“ in v „Ruskem vjestniku“. Med drugim je napisal tudi „pisma o razkolu“ in „istoričeskiye očerki popovšiny“.

H.

Razstava slik V. G. Perova v Petrogradu. V palači c. ruske akademije razstavljene so slike prvega ruskega genreslikarja, prerano umrlega Vasilija Perova. Perov se je porodil l. 1834. v Tobolsku v Sibiriji. Učil se je slikarstva v umetniški šoli v Moskvi, kjer je bil l. 1860. dobil prvo nagrado. L. 1866. postal je član akademije umetnosti. Bil jako plodovit umetnik; sosebno od l. 1865—1872. dovršil je najboljše slike. Njegove slike so razstavljene v dveh dvoranah akademije. Najlepše so: pokop pokojnika, učitelj risanja in lov na ptice. V njih se izrazuje globoko čuvstvo in nenavadna naravnost. Razven teh hvallijo najbolj njegovega „tamburaša“, pogovor v selu, diletanta, dohod guvernante itd. Perov je slikal tudi prizore iz ruskih povestij, od katerih se najbolj odlikujejo Pugačevci in Nikita Pustosvjat. Od portretov, katere je dovršil, vredno je opomniti portrete Majkova, Pogodina, Ostrovskega, Rubinsteina Dalja, Pisemskega itd. Njegovih slik je razstavljenih preko 100, a načrtov čez 130. In vse to je dovršil v teku 15 let! Govori se, da hoče vse te njegove slike kupiti moskovski bogatin P. M. Tretjakov, katerega galerija ima najboljše slike najnovejših ruskih slikarjev, med temi tudi mnogo Vereščaginovih.

H.

„Ljubljanski Zvon“

izhaja po 4 pole obsežen v veliki osmerki po jeden pot na mesec v zvezkih ter stoji: za vse leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 30 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr.

Za vse neavstrijske dežele po 5 gld., za dijake po 4 gld. na leto.

Založniki: dr. I. Tavčar in drugovi. — Za uredništvo odgovoren: **Fr. Levce.**
Uredništvo: v Novih ulicah 5. — **Upravništvo:** na Marije Terezije cesti 5.

Tiska „Národna Tiskarna“ v Ljubljani.